

POSTANOWIENIE

Dnia 24 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Pierwszy Prezes SN Małgorzata Manowska (przewodniczący)

SSN Marcin Krajewski

SSN Ewa Stefańska (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa E. M.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 24 listopada 2022 r.,
zażalenia powódki
na wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z dnia 27 maja 2022 r., sygn. akt I ACa 1081/21,

1) oddała zażalenie;

**2) pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania
zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie
w sprawie.**

UZASADNIENIE

Powódka E. M. w pozwie skierowanym przeciwko Bank S.A. z siedzibą w W. wniosła o ustalenie, że umowa kredytu hipotecznego zawarta między stronami 20 maja 2005 r. jest nieważna w całości, oraz o zasądzenie na jej rzecz kwoty 87 321,77 zł tytułem zwrotu nienależnych świadczeń w postaci rat kapitałowo-odsetkowych uiszczonych na rzecz pozwanego w okresie od 19 października 2010 r. do 20 kwietnia 2020 r. w związku z wykonaniem umowy.

Powódka zgłosiła także żądanie ewentualne, wnosząc o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kwoty 33 161,85 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 11 czerwca 2020 r. do dnia zapłaty, tytułem zwrotu nienależnych świadczeń spełnionych na rzecz pozwanego w okresie od września 2010 r. do kwietnia 2020 r., wynikających z zapłaty rat kapitałowo-odsetkowych w kwocie wyższej od należnej po wyeliminowaniu z umowy kredytu hipotecznego niedozwolonych postanowień dotyczących indeksacji kredytu, a także domagając się ustalenia, że wskazane w pozwie postanowienia nie wiążą powódki, a umowa winna być wykonywana z pominięciem wskazanych przez powódkę postanowień, wreszcie ustalenia, że saldo udzielonego powódce kredytu wynosi 68 981,03 zł.

Wyrokiem z 27 maja 2022 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Legnicy z 19 maja 2021 r., którym uwzględniono powództwo w zakresie roszczenia głównego w całości, i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, oceniana umowa kredytu hipotecznego nie jest nieważna z przyczyn wskazanych przez Sąd pierwszej instancji.

Powódka wniosła zażalenie, w którym zaskarżyła wyrok Sądu Apelacyjnego w całości i wniosła o jego uchylenie. Zarzuciła naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. poprzez wydanie wyroku kasatoryjnego pomimo braku ustawowych podstaw.

W odpowiedzi pozwany wniósł o oddalenie zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze Sądu Najwyższego wyjaśniono, że kognicja Sądu Najwyższego, jako sądu rozpoznającego zażalenie na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c., jest wąska i ogranicza się wyłącznie do ustalenia, czy Sąd drugiej instancji prawidłowo zakwalifikował procesowe podstawy do wydania wyroku kasatoryjnego, określone w art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Zażalenie nie jest środkiem prawnym służącym badaniu materialnoprawnej podstawy zaskarżonego orzeczenia, a poza zakresem kontroli Sądu Najwyższego pozostaje prawidłowość stanowiska prawnego sądu odwoławczego co do *meritum* sprawy (zob. m.in. postanowienia SN z 15 lutego 2013 r., I CZ 5/13, i z 21 maja 2015 r., IV CZ 10/15, oraz powołane w nich orzeczenia).

Skarżąca zarzuciła Sądowi Apelacyjnemu naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. poprzez wadliwe przyjęcie, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy.

Pojęcie nierozpoznania istoty sprawy interpretowane jest jako wadliwość rozstrzygnięcia polegająca na wydaniu przez sąd pierwszej instancji orzeczenia, które nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, na zaniechaniu zbadania materialnej podstawy żądania albo oceny merytorycznych zarzutów strony, przy bezpodstawnym przyjęciu, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (zob. m.in. postanowienie SN z 23 września 1998 r., II CKN 897/97, oraz wyroki SN z 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, i z 12 listopada 2007 r., I PK 140/07). Nierozpoznanie istoty sprawy ma miejsce także w razie dokonania przez sąd pierwszej instancji oceny prawnej żądania bez ustalenia podstawy faktycznej, co wymagałoby czynienia kluczowych ustaleń po raz pierwszy w instancji odwoławczej. W takiej sytuacji uzasadnione jest uchylenie orzeczenia sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ze względu na respektowanie uprawnień stron do ewentualnej powtórnej kontroli instancyjnej wyników postępowania dowodowego i ustaleń będących podstawą faktyczną orzeczenia (zob. m.in. postanowienia SN z 26 lutego 2020 r., V CZ 6/20; z 25 września 2020 r., IV CZ 52/20; z 10 maja 2021 r., I CZ 30/21).

Sąd Okręgowy uwzględnił roszczenie główne, a zatem nie rozstrzygał o roszczeniach ewentualnych. Sąd Apelacyjny zakwestionował jednak podstawy prawne uwzględnienia przez Sąd Okręgowy powództwa w zakresie roszczenia głównego, w efekcie czego może zaktualizować się konieczność rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji roszczeń ewentualnych, które dotychczas, z uwagi na przyjętą wykładnię prawa materialnego, nie stanowiły przedmiotu rozstrzygnięcia tego Sądu (zob. postanowienie SN z 25 marca 2022 r., III CZ 123/22). W świetle przedstawionej przez Sąd drugiej instancji merytorycznej oceny dochodzonego przez powódkę roszczenia głównego – która to ocena nie podlega badaniu przez Sąd Najwyższy – istniały podstawy do przyjęcia, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał w pełni istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., a orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego

pozostawił, zgodnie z art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 394¹ § 3 k.p.c., sądowi, który wyda orzeczenie kończące postępowanie w sprawie.

[SOP]

[ms]